

**Шевченківський районний суд
міста Києва**

03057, м.Київ, вул. Дегтярівська,
31-А

Заявник

Антоненко Андрій Сергійович
ел. пошта sizo@kv.kvs.gov.ua
адреса 04050, Київ, вул.
Дегтярівська, 13
РНОКПП 2620702430

Представник заявника

Круговий Дмитро Сергійович
ел. пошта d.s.kruhovi@gmail.com
тел. 380675750775
адреса 61072, Харків, пр. Науки,
27 Б, оф. 607
РНОКПП 3248809939

Справа № **761/25689/20**

Провадження № **1-**

кп/761/2676/2020

Суддя **Голуб Оксана**
Анатоліївна

Клопотання

Суд присяжних розглядає кримінальну справу за обвинуваченням Антоненка А.С., Кузьменко Ю.Л., та Дугарь Я.С. у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених п. п. 5, 12 ч. 2 ст. 115; ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 263; ч. 3 ст. 28, ч. 2 ст. 194 КК України.

Ухвалою від 25.08.2020 до пана Антоненка застосовано найсуворіший запобіжний захід — тримання під вартою строком до 23.10.2020. Стосовно пані Кузьменко і пані Дугарь обрані більш м'які запобіжні заходи, ніж тримання під вартою.

Це клопотання подається за правилом habeas corpus відповідно до ч. 4 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (надалі — Конвенція) і в порядку, передбаченому ч. 1 ст. 331 та ст. 201 КПК України.

Клопотання подається після спливу 30-денного строку з дня постановлення попередньої ухвали і тому в силу ч. 4, 5 ст. 201 КПК України має розглядатися за правилами обрання запобіжного заходу, зокрема, протягом трьох днів і з покладанням обов'язків доведення "незменшення" ризиків на прокурора.

Сторона захисту не зобов'язана заявляти про нові обставини, які не розглядалися судом. Проте, за цей час нами був отриманий повний текст ухвали Київського апеляційного суду від 11.08.2020 з приводу обрання запобіжного заходу пані Кузьменко і відповідь Столичної служби поліції (Велика Британія, Скотленд-Ярд) щодо застосування криміналістичного аналізу ходи як основного доказу [10].

Так, 12 грудня 2019 року пану Антоненку повідомили про підозру у вбивстві журналіста Павла Шеремета. В той же день він був незаконно затриманий, а 14.12.2019 — ув'язнений. Станом на 24.09.2020 він перебуває під вартою 287 днів або 9,5 місяців.

23 червня я подав заяву до Європейського суду з прав людини, яка зареєстрована 31.08.2020. Заяві Antonenko v. Ukraine присвоєно №29341/20. В ній зазначається про кричущі порушення Україною статей 5 та 6 Конвенції, у тому числі про необґрунтованість підозри.

В цій заяві я зазначив, що підозра була явно необґрунтованою, адже виходила виключно зі схожості у манері ходи з ймовірним злочинцем на відео. Заявник не був знайомий чи якимось пов'язаний з жертвою, і не був знайомий з іншими підозрюваними. Він не був причетним до інших правопорушень і не був пов'язаний з терористичними чи екстремістськими організаціями, не мав жодних воєнних або технічних навичок. Нацистський мотив (заявник має єврейське походження) висунутий свавільно, з метою суспільної дискредитації і "CopyPaste" запозичений з іншої справи. Заявник на 8-10 см вище особи на відео, а за умови максимальної похибки у найгіршому для захисту випадку – щонайменше на 2,5 см. Попри наявність такої важливої об'єктивної інформації зріст заявника слідством до 12.12.2019 не встановлювався, а після виміру зросту, який відбувся під час надходження в ізолятор вранці 13.12.2019 – був утаємничений [7]. Усі застереження щодо ненаукового і неточного характеру ідентифікації по ході ігнорувалися.

В цій заяві я просив Суд дослідити механізм спотворення органами влади України стандарту "обґрунтована підозра" (наприклад, §32 FOX, CAMPBELL AND HARTLEY v. THE UNITED KINGDOM). Цей стандарт полягає в тому, що "об'єктивний спостерігач" має бути обізнаним з усіма наявними фактами, а не лише з тими, які вигідні стороні обвинувачення з приховуванням решти від захисту і слідчого судді. Приховування даних експертиз зросту осіб на відео аж до 16.02.2020 а також зволікання і ненадання вимірів зросту заявника лежить поза межами добросовісної помилки.

Загальновідомим є факт систематичного порушення вищими посадовими особами держави презумпції невинуватості щодо підозрюваних і їх публічного цькування в офіційних ЗМІ, у тому числі шляхом розміщення неправдивих даних (як, наприклад, кількість підозрюваних і їхню причетність до інших злочинів) під час досудового розслідування. Безпрецедентну заяву зробив 23 серпня в рекламному фільмі на телеканалі "1+1" керівник органу досудового розслідування, заступник начальника Головного слідчого управління Нацполіції пан Гунько. Він зазначив, [цитата] *На даний час всі докази, які здобуті в ході проведення досудового розслідування стороною захисту не спростовані. Докази, оцінені судом, визнано належними, допустимими і судом в тому числі й оцінені як докази вини підозрюваних* [кінець цитати].

Це означає, що усі рішення щодо позбавлення свободи використовуються для виправдання дій сторони обвинувачення з метою створити в суспільстві уяву, що цими рішеннями підтверджується правомірність дій поліції і вина обвинувачених.

Усі троє обвинувачених не мають жодного зв'язку з жертвою і, станом на час події — між собою.

Єдиним аргументом обвинувачення є експертна ідентифікація осіб на відео з камер спостереження, яка встановила неможливість ідентифікації за ознаками зовнішності, проте “впізнала” пана Антоненка за його рухами. Це було названо “психологічною експертизою невербальної поведінки” (виконано українськими психологами за невідомою методикою [5], [6]) та “криміналістичним аналізом ходи” (виконано британським біомеханіком Айвоном Бірчем).

При цьому висновок експертів напругу відсилає до підручника [9] з криміналістичного аналізу ходи, де зазначено, що **хода людини не є унікальною**, а рівень помилок складає як мінімум 29%. За час досудового розслідування інших доказів, які прямо чи опосередковано підтверджують вину підозрюваних, не було здобуто.

Відповідно до отриманої нами інформації від **Скотленд-Ярда**, британська поліція використовує криміналістичний аналіз ходи виключно як підтримуючий доказ і це є корисним інструментом виключення... Криміналістичний аналіз ходи **не повинен** використовуватися як єдиний тип доказів у кримінальному процесі. Це лише допоміжний доказ, і має розглядатися з великою обережністю.

Українські психологи 31.08.2020 були піддані дисциплінарному стягненню за порушення вимог відомчої Інструкції.

При цьому ненаукові теорії про сходство пана Антоненка з ймовірним злочинцем на відео повністю спростовуються невідповідністю його зросту — експертними дослідженнями 2016 року зріст фігури ймовірного злочинця на відео встановлений на рівні 170-172 см у взутті і кепці, проте як зріст обвинуваченого 180 см без взуття і головного убору [3], [4].

Пан Антоненко дав вичерпні показання 28.12.2019 і за весь час ув'язнення не вчиняв жодних спроб втечі або інших протиправних дій.

Жоден свідок або потерпілий не вказують на пана Антоненка чи інших обвинувачених як на виконавців злочину і показання самого Антоненка не суперечать показанням жодного зі свідків або потерпілих.

Андрій Антоненко — відомий музикант, ніколи не притягався до кримінальної відповідальності, одружений, має міцні соціальні зв'язки — постійне місце проживання, престижну службу в Збройних силах України, має двох неповнолітніх дітей, з яких старший син має істотні вади здоров'я, дружину і літню матір, яка потребує догляду. Натомість майновий стан обвинуваченого і його родини не дозволяє йому тривалий час переховуватись.

Істотною обставиною є **пандемія** коронавірусу, яка, з одного боку, з урахуванням карантинних обмежень, суттєво обмежує вільне пересування, а відтак — є перешкодою для втечі, а з іншого боку — відповідно до рекомендацій Ради Європи [8] обумовлює надання переваг запобіжним заходам, не пов'язаним з триманням під вартою.

Іншим двом підозрюваним було обрано більш м'які запобіжні засоби, хоча, за даними обвинувального акту, усі троє мають тотожну кваліфікацію обвинувачення і усім трьом загрожує довічне ув'язнення. Зокрема, пом'якшуючи запобіжний захід Юлії Кузьменко 11.08.2020, апеляційний суд [2] зазначив, з посиланням на практику ЄСПЛ, що [цитата] *ризиків неналежної процесуальної поведінки підозрюваного з часом зменшуються (справа “Ткачов проти України” від 13.12.2007, “Єлоєв проти України” від 06.11.2008). Продовжуване тримання під вартою може бути виправданим заходом у тій чи іншій справі лише за наявності чітких ознак того, що цього вимагає справжній інтерес суспільства, який, незважаючи на існування*

презумпції невинуватості, переважає інтереси забезпечення права на свободу. Подальше існування обґрунтованої підозри у вчиненні затриманою особою злочину є обов'язковою і неодмінною умовою належності її продовжуваного тримання під вартою. Але зі спливом певного часу така підозра перестає сама по собі бути виправданням для позбавлення особи свободи і судові органи повинні вмотивувати свої рішення про продовження тримання її під вартою іншими підставами [кінець цитати].

При обранні запобіжного заходу пану Антоненку Суд визнав можливим вчинення з його боку спроб переховування від суду та вчинення тиску на свідків і потерпілих. Крім того, не залишились поза увагою Суду тяжкість інкримінованого злочину і можлива міра покарання.

Презумпція завжди діє на користь звільнення. Національні органи судової влади повинні, з дотриманням принципу презумпції невинуватості, дослідити всі факти, що свідчать на користь чи проти існування згаданої вимоги про громадський порядок або виправдовують відступ від норми статті 5, **та мають навести їх у своїх рішеннях щодо клопотань про звільнення** (див., серед інших джерел, згадане рішення у справі “Бузаджі проти Республіки Молдова” [ВП] (Buzadji v. the Republic of Moldova [GC]), пункти 89 та 91). **Аргументи на користь чи проти звільнення не повинні бути “загальними та абстрактними”** (див. рішення у справі “Смірнова проти Росії” (Smirnova v. Russia), заяви № 46133/99 та 48183/99, пункт 63, ЄСПЛ 2003-ІХ (витяги). Якщо законодавство передбачає презумпцію щодо факторів, які стосуються підстав продовження тримання під вартою, то існування конкретних фактів, що переважають принцип поваги до особистої свободи, має бути переконливо продемонстровано (див. рішення у справі “Ілійков проти Болгарії” (Ilijkov v. Bulgaria), заява № 33977/96, пункт 84 in fine, від 26 липня 2001 року).

(Вище дослівно процитовані пункти 84-86 рішення у справі “Макаренко проти України”, заява № 622/11, 30.01.2018 ост. 30.04.2018).

На теперішній час не існує жодних обґрунтувань, які могли б вважатись “відповідними” та “достатніми” доводами для утримання обвинуваченого під вартою **287 днів** з урахуванням усіх подій, що відбулися з моменту затримання і з урахуванням з'ясованих захистом фактів, що викладені вище.

Так, **ризик переховування від суду** сторона обвинувачення постійно обґрунтовувала виключно тяжкістю інкримінованого діяння, що є неприпустимою практикою з урахуванням висновків ЄСПЛ (див. лише як приклад п. п. 61-63 у справі “Боротюк проти України”, заява № 33579/04, п.п.34-37 у справі “Москаленко проти України”, заява № 37466/04). Зокрема, подібний ризик **зменшується з плином часу** (принцип Летельє). Пан Антоненко ніколи не вчиняв спроб втечі, співпрацював зі слідством.

Альтернативні триманню під вартою запобіжні заходи також спроможні запобігти таким спробам.

Зазначене підтверджується тим, що інша обвинувачена, пані Юлія Кузьменко, вже понад місяць перебуває під домашнім арештом без будь-яких порушень або спроб їх вчинення.

Персональна інформація пана Антоненка не має значних відмінностей від інформації про ризики щодо пані Кузьменко, окрім статі, матеріального стану і кількості неповнолітніх дітей. У них однакове обвинувачення, однаковий епізод, обсяг доказів. Обидва мають міцні соціальні зв'язки: житло, престижну роботу, суспільну повагу, коханих, щасливу сім'ю і надійних друзів.

Врахування статевої відмінності між ними є гендерною дискримінацією.

Залишення під вартою пана Антоненка як гарантії належної процесуальної поведінки інших обвинувачених еквівалентно утриманню його в якості заручника.

З приводу можливого впливу на свідків та потерпілих, сторона захисту ставить риторичне питання: “А навіщо?” Жоден свідок та потерпілий не дає показань проти пана Антоненка або інших обвинувачених, а показання пана Антоненка не суперечать показанням свідків. **В ухвалі про обрання запобіжного заходу Суд констатував, що під час досудового розслідування таких спроб не вчинялось.** Тому зі спливом часу, коли всі свідки і потерпілі допитані цей ризик теж зменшився.

Наприклад, потерпіла пані Притула є публічної особою, чи не найвідомішим журналістом в Україні. Ні в кого немає сумніву, що за такої професії буде дуже важко вплинути на її поведінку та показання. Інші потерпілі взагалі постійно проживають за кордоном. **А про свідків сторони обвинувачення сторони захисту взагалі нічого не відомо**, тому їм впливати не має на кого. Ті особи, чиї показання є у справі, не були свідками вчинення злочину. Жоден зі свідків не викриває пана Антоненка.

Крім того, **у зв'язку з поширенням коронавірусу** Рада Європи в своєму повідомленні від 20.03.2020 закликала держави розглядати альтернативи запобіжним заходам, пов'язаним з триманням під вартою (<https://www.coe.int/ru/web/cpt/-/covid-19-council-of-europe-anti-torture-committee-issues-statement-of-principles-relating-to-the-treatment-of-persons-deprived-of-their-liberty-> та <https://rm.coe.int/16809dbe63>).

При вирішенні питання про обрання запобіжного заходу, крім наявності ризиків, зазначених у статті 177 цього Кодексу, слідчий суддя, суд на підставі наданих сторонами кримінального провадження матеріалів зобов'язаний оцінити в сукупності всі обставини, зокрема, але не виключно, 12 перелічених в статті 178 КПК України, серед яких на користь сторони обвинувачення вказують лише дві: (2) тяжкість покарання, що загрожує особі та (3) вік і відносно задовільний стан здоров'я обвинуваченого.

З урахуванням викладеного та керуючись статтями 1, 29, 62, 63 Конституції України, статтями 7, 9, 11, 12, 183, 184, 193, 194, 201, ч. 1 ст. 331 КПК України, ч. 3 та 4 статті 5 Конвенції

Прошу:

1. Змінити запобіжний захід відносно Антоненка Андрія Сергійовича на особисте зобов'язання, звільнивши його з-під варти і поклавши на нього обов'язок повідомляти прокурора та суд про зміну свого місця проживання та місця роботи;
2. Розгляд клопотання провести **з дотриманням строків, передбачених ч.3 ст.201 КПК України**, за участі обвинуваченого пана Антоненка;
3. Через суспільну значущість вказаного кримінального провадження забезпечити проведення відеотрансляції судового засідання на веб-порталі “Судова влада України”, для чого направити до ДП “Інформаційні судові системи” офіційного листа з заявкою на підключення відеотрансляції.

Додатки:

1. 1_Документи_адвок.pdf.
2. Ухвала Київського апеляційного суду від 11.08.2020 у справі 757/29927/20-к.
3. Висновок експерта від 25.08.2016.

4. Висновок експертів від 28.02.2020.
5. Відмова ХНДІСЕ від 19.02.2020.
6. Анкета заарештованого.
7. Повідомлення Ради Європи від 20.03.2020 (англ/укр).
8. Переклад книги Forensic Gait Analysis українською мовою.
9. Листування зі Скотленд-Ярдом з перекладом.
10. Докази надсилання клопотання з додатками прокурору.
11. Докази доставки прокурору клопотання з додатками.

25.09.2020, **Круговий Дмитро Сергійович**